

IBDIS

EDITURA THEOSIS

We know
books

Comenzi online: www.theosis.ro

Comenzi prin e-mail: office@theosis.ro

Comenzi telefonice: 0770 111 916

© Editura Theosis 2024 pentru prezenta ediție

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Hopko, Thomas

Creștinismul și atracția pentru persoanele de același sex : o perspectivă ortodoxă / Thomas Hopko ; cuv. înainte de Mihail Neamțu ; trad. de Marian Rădulescu. - Oradea : Theosis, 2024

ISBN 978-606-95476-5-6

I. Neamțu, Mihail (pref.)

II. Rădulescu, Marian (trad.)

2

Traducerea s-a efectuat după

Thomas Hopko,

Christian Faith and Same Sex Attraction – Eastern

Orthodox Reflections © 2006, Conciliar Press

Redactor: Virgil Baidoc

Tehnoredactor: Paula Cionca

TIPĂRIT ÎN ROMÂNIA

Thomas Hopko

CREȘTINISMUL
și
ATRACTIA PENTRU
PERSOANELE DE
ACELAȘI SEX

– o perspectivă ortodoxă –

Cuvânt înainte de

MIHAIL NEAMȚU

Traducere de

MARIAN RĂDULESCU

THEOSIS

2024

Nota traducătorului

Am folosit ca referințe textuale următoarele ediții:

Biblia sau Sfânta Scriptură (Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1988).

Patericul (Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din Alba Iulia, 1999).

Filocalia sfințelor nevoițe ale desăvârșirii (Editura Humanitas, București, 1999).

Cuprins

Cuvântul înainte al autorului	5
Cuvânt înainte	7
1. Creștinismul și atracția pentru persoanele de același sex	33
2. Hristos și Biserica	37
3. O experiență tridimensională	40
4. Atracția pentru persoanele de același sex	43
5. Atracția pentru persoanele de același sex și bunătatea	48
6. Atracția pentru persoanele de același sex și patima	51
7. Atracția pentru persoanele de același sex și păcatul	62
8. Atracția pentru persoanele de același sex și alegerea	72
9. Atracția dintre persoanele de același sex și voia lui Dumnezeu	77
10. Atracția pentru persoanele de același sex și sfințenia	84
11. Atracția pentru persoanele de același sex și asceza	88

12. Atracția pentru persoanele de același sex și Scriptura	93
13. Atracția pentru persoanele de același sex și fericita întristare	100
14. Atracția pentru persoanele de același sex și bucuria	103
15. Atracția pentru persoanele de același sex și prietenia	106
16. Atracția pentru persoanele de același sex și activitatea sexuală	110
17. Atracția pentru persoanele de același sex și cunoașterea sexuală	117
18. Atracția sexuală între persoanele de același sex și copiii	119
19. Atracția pentru persoanele de același sex și drepturile omului	121
20. Atracția pentru persoanele de același sex și moartea	127
21. Atracția pentru persoanele de același sex și teologia	131
22. Atracția pentru persoanele de același sex și religia	136
23. Atracția pentru persoanele de același sex și comunitatea Bisericii	143
24. Atracția pentru persoanele de același sex și Sfintele Taine	147
25. Atracția pentru persoanele de același sex și grija pastorală	154
26. Atracția pentru persoanele de același sex și consilierea	160
27. Atracția pentru persoanele de același sex și mărturia creștină în ziua de azi	168
Nota traducătorului	174

1.
Creștinismul și atracția
pentru persoanele
de același sex¹

PENTRU ORTODOXIE, CREȘTINISMUL se întemeiază pe o serie de convingeri despre Iisus din Nazaret. Convingerea fundamentală, pe care se bazează și în jurul căreia se învârt toate celelalte, este că Iisus e „Hristosul, Fiul Dumnezeului Celui Viu”, despre care Se vorbește în Lege, Psalmi și în scrierile profetice ale lui Israel (Mat. 16:16).²

¹ Acest volum a fost publicat prima dată la Editura Theosis cu titlul „Homosexualitatea. O abordare ortodoxă” în anul 2009. Pentru această ediție nouă, am preferat o traducere mai fidelă a titlului volumului din limba engleză: „Christian Faith and Same Sex Attraction – Eastern Orthodox Reflections” (n.ed.).

² Scrierile Noului Testament insistă asupra faptului că Iisus Și-a propovăduit Evanghelia mesianică, Și-a săvârșit lucrarea, a fost răstignit, înviat și slăvit și a fost recunoscut drept Hristos, Domn și Dumnezeu „după scripturi [*kata tas graphas*].” Vezi Luca 24:26–27, 32, 44–47; Ioan 6:45–47; 12:16, 38–41; Fapte 13:16–40; 17:2–3, 11; 18:28; 1 Cor. 15:3–4 și altele.

Iisus, pentru Ortodoxie, este „Hristosul Domnului”.³ Este Însuși „Cuvântul”, împreună cu Dumnezeu Tatăl și Sfântul Duh.⁴ Este unicul Fiul al lui Dumnezeu, Cuvântul și Chipul întrupat.⁵ Este Adevărul despre Dumnezeu, omenirea, și creațiune.⁶ Este Lumina și Viața lumii și a fiecărei făpturi.⁷ Este eternul „Tao”, Calea pe care sunt chemați să meargă cu toții.⁸

Iisus „recapitulează” istoria și Scripturile lui Israel, întreaga istorie a omenirii și toată făptura în Persoana Sa divino-umană.⁹ Este „lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”. Este născut din Tatăl mai înainte de toți vecii și întrupat de la Maria Fecioara și din Duhul Sfânt.¹⁰ Este peste toate, prin El și pen-

³ Luca 2:26; Fapte 2:22–36; Rom. 1:1–4; 2 Cor. 3:17 și altele.

⁴ Marcu 12:35–37; Mat. 22:41–45; Luca 21:41–44; Ioan 20:28 și altele.

⁵ Mat. 16:16; Ioan 1:1–14; 3:16; 2 Cor. 4:4; Col. 1:15; Evr. 1:3 și altele.

⁶ Ioan 14:6; Efes. 4:20 și altele.

⁷ Ioan 8:12; 9:5; 11:9–10, 25; 12:46; 14:6; 1 Ioan 1:1–7.

⁸ Ioan 14:6; Fapte 9:2. Termenul biblic *Cuvânt* și cel elenistic de *Logos* își găsesc un corespondent în cuvântul chinezesc Tao. Vezi Hieromonk Damascene, *Christ the Eternal Tao* (Platina, CA: St. Herman's Brotherhood, 1999).

⁹ Recapitulare (*anakephalaisi*s) este un termen paulin și un concept folosit de Părinții Bisericii, de exemplu Sf. Irineu de Lyons. Vezi Efes. 1; Col. 1:15 ff. De asemenea, Luca 24:26–27, 32, 44–47; 1 Cor. 15:3–6; 2 Cor. 3:12–16.

¹⁰ Crezul niceo-constantinopolitan. Vezi John Behr, *The Way to Nicea* (Crestwood: SVS Press, 2001) and *The Nicene Faith* (Crestwood: SVS Press, 2004) pentru fundamentele scripturistice ale Ortodoxiei niceene.

tru El toate s-au făcut, întru El viețuiește toată făptura (Evr. 1:1–4; Ioan 1:1–18). El este „mai întâi născut decât toată făptura” și „întâiul născut din morți”, ca să fie El cel dintâi întru toate (Col. 1:15, 18). El este Fiul Omului trimis de Dumnezeu, adevăratul și ultimul Adam, „omul ceresc”.¹¹ El este singurul și cel din urmă învățător, profet, preot, păstor, împărat și judecător al lui Dumnezeu, iar lucrarea-I mesianică se împlinește prin moartea Sa pe cruce.¹² Răstignit ca un tâlhar de rând, Iisus a fost înviat din morți de către Tatăl Său din ceruri, Care „toate le-a supus sub picioarele Lui” și l-a dat pe El „Cap Bisericii, care este Trupul Lui, plinirea Celui ce plinește toate întru toți” (Ef. 1:19–23).¹³

¹¹ „Fiul Omului” este un titlu mesianic pe care Iisus îl folosește cu referire la Sine în Evangheliile. Evocă, printre altele, imaginea din Daniel 7:9–14, și cea din Psalmul 110:1. Iisus se referă în mod repetat la „Fiul Omului venind pe deasupra norilor” în pasajele apocaliptice din Evangheliile sinoptice, cu precădere înaintea preoților, scribilor și prezbiterilor în timpul Patimilor sale. Marcu 12:35–37; 14:26, 62; Mat. 22:44; 24:30; 25:31; 26:63–64; Luca 21:27; 22:67–71. Vezi și Rom. 5:14; 1 Cor. 15:42–50.

¹² Cuvântul ultim rostit de Iisus pe cruce, potrivit Evangheliei după Ioan, „*tetelestai* [săvârșitu-sa]” (19:30), nu vrea să ne transmită că viața Lui pământească s-a sfârșit. El s-ar tâlcului mai degrabă astfel: prin moartea Sa, toate lucrările Domnului pe pământ sunt împlinite, desăvârșite, încheiate. Dumnezeu nu mai poate descoperi, spune, arăta sau face nimic. Totul este acum încheiat, împlinit.

¹³ Ps. 109:1, citat aici, este probabil cel mai citat verset vechi testamentar din scrierile Noului Testament: „Zis-a Domnul Domnului Meu: Șezi de-a dreapta Mea, până ce voi pune pe vrăjmașii Tăi așternut picioarelor Tale”.

Iisus descoperă și împlinește totul despre Dumnezeu, omenire și întreaga faptură prin moartea și prin învierea Sa. El îndumnezeiește făptura prin răstignirea și prin slava Sa. Pentru Ortodoxie, Cuvântul lui Dumnezeu este întotdeauna „cuvântul Crucii” (1 Cor. 1:18).¹⁴ Acest cuvânt este sminteală pentru cei ce caută înțelepciunea lumii și nebunie pentru cei ce râvnesc să dobândească puterea politică. Pentru cei care cred, Hristosul răstignit este înțelepciunea și puterea lui Dumnezeu. Tot El este și dreptate, sfințire și răscumpărare de la Dumnezeu (1 Cor. 1:22–31). Într-un cuvânt, Hristosul răstignit, Care este înviat și șade de-a dreapta Tatălui, este – pentru Ortodoxie – totul pentru toți. Este Dumnezeu biruitor și Domnul Care e „toate și întru toți” (*Ta panta kai en pasin Christos*).¹⁵

¹⁴ T. Hopko, *The Word of the Cross* [Audio CD] (Crestwood, NY: St. Vladimir's Seminary Press, 2005).

¹⁵ 1 Cor. 15:26–28; Col. 3:11; Ioan 20:28; și peste tot în Apocalipsă.

2.

Hristos și Biserica

PENTRU ORTODOXIE, „ÎNTREGUL HRISTOS” nu este doar Iisus.¹ „Întregul Hristos” este Iisus și Biserica Sa: Cap și trup; Împărat și popor, Păstor și turmă, Maestru și discipoli, Vița și mlădițele, Piatra din capul unghiului și templul. Și, de maximă importanță pentru sexualitatea omului – mai cu seamă pentru cheștiunea iubirii dintre două persoane de același sex – „întregul Hristos” este Mirele divino-uman împreună cu Mireasa Lui – creată, răscumpărată și îndumnezeită.

¹ Sintagma „întregul Hristos, cap și trup” se regăsește la Fer. Augustin: „*totus Christus, caput et corpus*”, în *Comentariu la Evanghelia Sf. Ioan*, 28:1, precum și în alte locuri. Vezi de asemenea Sf. Grigore de Nisa, „în multe rânduri Biserica este numită și Hristos, de către Pavel”, *Vița lui Moise*, 184; și „cel care privește Biserica Îl privește direct pe Hristos. . . Biserica este refacerea lumii”, *Despre Cântarea Cântărilor*, Predica 13; de asemenea Sf. Ioan Gură de Aur, „Căci așa cum capul și trupul formează un om, tot astfel [apostolul Pavel] a spus că Biserica și Hristos una sunt. De aceea a numit Biserica trupul lui Hristos” *Comentariu la Epistola întâi către Corinteni*, Omilia 30.

Prima sintagmă folosită pentru Iisus în Evangheliile creștine este de „Mire”.² Nu este o imagine surprinzătoare, de vreme ce în Biblie imaginea predominantă în care este prezentată relația lui Iahve cu Israel este aceea a iubirii conjugale. Împărăția lui Dumnezeu este înfățișată ca un praznic de nuntă. Este „cina nunții Mielului” (Apoc. 19:7–9). Biserica este „Mireasa” și „femeia” Mielului (Apoc. 21:9). „Întregul Hristos” – deja acum pentru Biserică și de-a pururi pentru toți în împărăția viitoare a lui Dumnezeu – este Iisus, Fiul lui Dumnezeu, împreună cu toți oamenii – bărbați și femei – care, prin harul credinței devin „un singur trup” și „un singur duh” cu El, fiind astfel fii și fiice dumnezeiești în Duhul Sfânt.³ Credincioșii care au „gândul lui Hristos” și Duhul lui Dumnezeu sunt, așa cum scrie Sf. Pavel, „mădulele lui Hristos” (1 Cor. 2:16; 6:15).

Potrivit Ortodoxiei, creștinii se unesc cu Dumnezeu și sporesc mereu în comuniunea cu El prin

² Marcu 2:19; Ioan 3:29. Prăznuirea Patimilor lui Hristos în Biserica Ortodoxă începe cu imnurile „Iată, Mirele vine” și „Cămara Ta, Mântuitorule, o văd frumos împodobită”. Slujbele liturgice din primele zile ale Săptămânii Patimilor sunt numite Slujbele Mirelui. De Paști, canonul pascal proclamă că Hristos a ieșit din mormânt „ca un Mire”.

³ Efes. 5:23–32; 1 Cor. 6:15–19; and Gal. 3:23–4:7, care include imnul procesional de la botez, ce înlocuiește Imnul întreit sfânt din Sfânta Liturghie în timpul marilor praznice ale Bisericii Ortodoxe (3:27) și de asemenea lecturile din Epistole din Liturghia de Crăciun (4:4–7). Vezi și Romani 8.

Hristos și Duhul Sfânt pentru că știu cât de „tăcătoși și vrednici de plâns, și săraci și orbi și goi” sunt (Apoc. 3:17).⁴ Își recunosc nevoia disperată de mântuire și vindecare. Știu că fără Iisus sunt pierduți și fără viață. Vin la Hristos osteniți și împovărați, pentru a învăța de la Cel ce este „blând și smerit cu inima”. Își găsesc „odihnă pentru suflete” în Cel al Cărui „jug este bun” și a Cărui „povară este ușoară” (Mat. 11:28–30).⁵ Își arată dragostea față de El împlinindu-I poruncile, care nu sunt grele (Ioan 14:15, 21; 1 Ioan 5:3). Trăiesc cu El, murind față de lume împreună cu El, și înviați cu El la o „viață nouă”.⁶ Își amintesc neîncetat că ei nu-și mai aparțin, ci aparțin Celui Care i-a răscumpărat prin sângele Său pentru a-i face trupul Său și Mireasa Sa.⁷

⁴ Se spune că Sf. Herman de Alaska le-a cerut unor marinari ruși să se îmbisericească, iar ei i-au răspuns că nu pot face aceasta deoarece sunt păcătoși. Sf. Herman le-a răspuns că a fi păcătos este singura condiție pentru a fi creștin, că numai păcătoșii sunt primiți în biserică.

⁵ Cuvântul „bun” (*chrestos*) apare în versiunea originală grecească (*blago* în slavonă). Este cuvântul folosit în Ps. 33:8, „Gustați și vedeți că bun este Domnul”.

⁶ Vezi Rom. 6:2–11, lectura din Epistolă din Sfânta Liturghie Pascală ce se ține în Noaptea de Înviere și la slujba botezului din Biserica Ortodoxă. Vezi, de asemenea, Gal. 3:20; 6:14 și 2 Tim. 2:11–13.

⁷ 1 Cor. 6:20; 7:23; 2 Pet 2:1. *Scrierile Sf. Siluan Athonitul* (m. 1938) constituie o meditație simplă, frumoasă și profundă asupra ideilor din acest paragraf. Se găsesc, împreună cu lunga introducere analitică a Arhimandritului Sofronie Saharov, în Saint Silouan the Athonite (Essex, England: Monastery of St. John the Baptist, 1999 and Crestwood, NY: SVS Press, 2000).

3.

O experiență tridimensională

ACESTE CONVINGERI DESPRE HRISTOS, despre toate cele în Hristos, cu care ne începem reflecțiile, se bazează pe o experiență a realității formată din trei elemente inseparabile. Dacă se pierde vreunul, experiența – împreună cu viziunea realității pe care o evocă – este distrusă. Primul element: Dumnezeu a făcut toate lucrurile bune, ca expresie a dumnezeirii Sale. Al doilea: prin păcat, omul le-a stricat. Al treilea: totul este răscumpărat, sfințit și slăvit prin Hristos cel răstignit și înviat.

Ortodocșii primesc această experiență întreită, dimpreună cu viziunea realității pe care o generează, în viața sacramentală a Bisericii Ortodoxe. O află mai întâi mărturisită în Biblie, unde fiecare cuvânt – cred ei – se referă la Hristos cel răstignit și slăvit. O regăsesc apoi în formulările dogmatice ale sinoadelor bisericești. O au explicată în scrierile Părinților Bisericii. O ocrotesc canoanele Bisericii. O trăiesc sfinții Bisericii sub purtarea de grijă a Maicii Domnului. O contemplă în icoane. O prăznuiesc în

liturghie. Încep să o trăiască prin participarea la Sfânta Împărtășanie, după Cuvântul Domnului din Noul Testament. Se străduiesc să o actualizeze în viețile lor de zi cu zi prin nevoițe ascetice și rugăciune permanentă.

Experiența întreită – bunătatea creației, stricăciunea ei prin răul săvârșit de făpturile create și restaurarea și îndumnezeirea ei în Hristos – luminează toate lucrurile pentru cei care se căiesc, cred și sunt botezați în Biserica Ortodoxă.¹ Această experiență îi determină pe creștinii dreptcredincioși să recunoască faptul că oame-nii nu sunt „autonomi” în umanitatea lor, să înțeleagă că o „altă lege” (*heteros nomos*)* lucrează neconținut în mădularele lor pământești. Această „altă lege” este fie „legea Duhului de viață în Hristos Iisus”, fie „legea păcatului și a morții” (Rom. 7:23; 8:2).² Totodată, această experiență

¹ A te căi înseamnă a-ți schimba gândul, modul de a gândi. A crede înseamnă a fi încredințat de ceea ce auzi și vezi. A fi botezat înseamnă să renunți la ideile și faptele trecute pentru a primi o nouă identitate. Cei care se căiesc, cred și sunt botezați în Hristos primesc mintea Lui, se poartă în Duhul Său și se identifică cu El în toate. Vezi prima predică creștină a Apostolului Pavel în ziua Cincizecimii (Fapte 2:14–42). De asemenea, Rom. 6:3–14, lectura din Epistole din cadrul Sfintei Liturghii din noaptea de Înviere și din slujba botezului din Biserica Ortodoxă; Efes. 4:17–32; Col. 3:1–17.

² Vezi Rom. 7:21–8:30. „Legea Duhului de viață în Hristos Iisus” (Rom. 8:2) este, de asemenea, numită „Legea lui Dumnezeu” (Rom. 7:25). Sf. Pavel o mai numește „Legea lui Hristos” (Gal. 6:2). În Epistola lui Iacov este numită „legea cea desăvârșită a libertății” (Iacov 1:25).